

«ЖУРНАЛИСТТЕР»
КООМДУК
БИРИКМЕСИ

КОЛДОНМО

Өзгөчө кырдаалдар зоначасында журналисттердин физикалык коопсуздугу

Кыргыз Республикасынын медиа кызматкерлери
үчүн практикалык колдонмо

КР ӨКМ Кырсыктар медицинасы кызматынын жана
«Журналисттер» КБ сунуштамаларынын негизинде
иштелип чыккан.

РУКОВОДСТВО

Физическая безопасность журналистов в зоне чрезвычайных ситуаций

Практическое руководство для работников медиа
Кыргызской Республики

Разработано на основе рекомендаций Службы медицины
катастроф МЧС КР и ОО «Журналисты».

Мазмуну

Киришүү: Аман калуунун башкы эрежеси 2

1-бөлүм: Тобокелдиктерди анализдөө 2

2-бөлүм: Иш сапарга чейинки даярдык 3

3-бөлүм: Кризис зонасы: «S.T.O.P.» формуласы 3

4-бөлүм: Аял-журналисттер үчүн коопсуздук ... 4

5-бөлүм: Биринчи жардам көрсөтүү негиздери ... 4

Содержание

Введение: Главное правило выживания 2

Раздел 1: Анализ рисков и специфика ЧС 2

Раздел 2: До командировки: Подготовка 3

Раздел 3: Поведение в зоне: Формула «S.T.O.P.» .. 3

Раздел 4: Безопасность для женщин-журналисток 4

Раздел 5: Основы первой помощи на месте 4

Киришүү: Аман калуунун башкы эрежеси

Кесиптик журналистикада сиздин өмүрүңүзгө арзый турган бир дагы репортаж жок. ӨК учурунда журналисттин негизги миссиясы — коомго ыкчам жана текшерилген маалыматты жеткирүү, бирок жеке коопсуздук ар дайым биринчи орунда турушу керек.

Журналисттер көп учурда окуя болгон жерге куткаруучулардан мурда келишет жана жогорку белгисиздик шартында иштешет.

Введение: Главное правило выживания

В профессиональной журналистике нет ни одного репортажа, который стоил бы вашей жизни. Основная миссия журналиста в ЧС — донести оперативную и проверенную информацию до общества, однако личная безопасность всегда должна стоять на первом месте.

Журналисты часто прибывают на место происшествия раньше спасателей и работают в условиях высокой неопределенности.

01

1-бөлүм. Тобокелдиктерди анализдөө жана Кыргызстандагы ӨК өзгөчөлүктөрү

Кыргызстан кризистик кырдаалдардын ар кандай түрлөрүнө жогору ыктуулугу менен мүнөздөлөт. 2025-жылдагы статистика боюнча, өлкөдө 4429 кырсык жана 14 ири өзгөчө кырдаал катталып, 345 адамдын өмүрүн алып кеткен. Түз тийген материалдык зыян 2 миллиард 90 миллион сомдон ашкан.

Раздел 1. Анализ рисков и специфика ЧС в Кыргызстане

Кыргызстан характеризуется высокой подверженностью различным видам кризисных ситуаций. По статистике за 2025 год, в стране было зафиксировано 4429 происшествий и 14 крупных чрезвычайных ситуаций, унесших жизни 345 человек. Прямой материальный ущерб превысил 2 миллиарда 90 миллионов сомов.

ӨК ТҮРҮ ЖАНА ТОБОКЕЛДИКТЕР (КЫР)	ТИП ЧС И СПЕЦИФИКА РИСКОВ (РУС)
Жер титирөөлөр: КР аймагы 8-9 баллдык сейсмикалык зонада жайгашкан (жылына ~3000). Риски: афтершоқдор, дубалдардын урашы, урандылар. <i>Эреже:</i> Силкинүүдөн кийин дароо имараттарга кирбеңиз.	Землетрясения: Территория КР в 8-9 балльной зоне (около 3000 в год). Риски: афтершоки, обрушения стен, завалы. <i>Правило:</i> Не входите в поврежденные здания сразу после толчка.
Сел, жер көчкү: КРда 3900гө жакын сел бассейни бар (ӨК жалпы санынын 32%). <i>Эреже:</i> Суунун жээгине жакындабаңыз.	Сели, оползни: В КР около 3900 селевых бассейнов (32% от общего числа ЧС). <i>Правило:</i> Не приближайтесь к урезу воды.
Токой өрттөрү: Жогорку температура, калың түтүн, шамалдын күтүүсүз өзгөрүшү. <i>Эреже:</i> Эч качан өрттүн шамал багыты тарабында иштебеңиз.	Лесные пожары: Высокие температуры, сильное задымление, смена ветра. <i>Правило:</i> Никогда не работайте по направлению ветра от огня.

02

2-бөлүм. Иш сапарга чейин: Даярдануу жана пландаштыруу

Аймакты деталдуу изилдөө

Жолго чыгуудан мурда ӨК районунун картасын, актуалдуу аба ырайынын прогнозун, жолдордун жана инфраструктуранын абалын кылдат изилдеңиз.

Редакция менен координациялоо

Иш планын макулдашыңыз. Жетекчиликке жана кесиптештерге сөзсүз кабарлаңыз:

- Так маршрутту жана бара турган чекитти;
- Жергиликтүү байланыш адамдарынын контакттарын;
- «Контролдук чалуулардын» (check-in) графикасын.

Экипировка жана коргонуу

Бышык, жабык кийимдерди, жеке коргонуу каражаттарын (каска, тактикалык көз айнек, FFP2/FFP3 респираторлору) жыйнаңыз.

03

3-бөлүм. Кризис зонасындагы жүрүм-турум: «S.T.O.P.» формуласы

Кырдаал кескин начарлап кеткенде, эл аралык аман калуу формуласын токтоосуз колдонуңуз:

 S — STOP (ТОКТО!)

Токтоңуз. Адреналиндин таасири астында башаламан кыймылдарды жасабаңыз. Паниканы басып, терең дем алыңыз.

 T — THINK (ОЙЛОН!)

Коркунучтун реалдуу деңгээлин жана мүнөзүн тез баалаңыз. Бул секундда сизге так эмне коркунуч туудуруп жатканын анализдеңиз.

 O — OBSERVE (БАЙКА!)

Айланаңызды караңыз. Коопсуз чегинүү жолдорун, баш калкалоочу жайларды, куткаруу кызматтарын табыңыз.

 P — PROCEED (АРАКЕТ КЫЛ!) & МААНИЛҮҮ

Суук кандуулук менен аракеттене баштаңыз. Эстеңиз: өмүрдү сактап калуу ар кандай кадрдан маанилүүрөөк.

Раздел 2. До командировки: Подготовка и планирование

Детальный анализ местности

Перед выездом тщательно изучите карту района ЧС, актуальный прогноз погоды, состояние дорог и инфраструктуры.

Координация с редакцией

Согласуйте план работы. Обязательно сообщите руководству и коллегам:

- Точный маршрут и конечную точку назначения;
- Контакты лиц на месте (местные власти, МЧС, фиксеры);
- График «контрольных звонков» (check-in).

Экипировка и защита

Соберите прочную закрытую одежду, СИЗ (защитный шлем, тактические очки, респираторы FFP2/FFP3) и надежную обувь.

Раздел 3. Поведение в зоне кризиса: Формула «S.T.O.P.»

В случае резкого ухудшения обстановки, незамедлительно примените международную формулу выживания:

 S — STOP (ТОКТО!)

Остановитесь. Не совершайте хаотичных движений под влиянием адреналина. Подавите панику и сделайте глубокий вдох.

 T — THINK (ОЙЛОН!)

Быстро оцените реальный уровень и характер угрозы. Проанализируйте, что именно вам угрожает в эту секунду.

 O — OBSERVE (БАЙКА!)

Осмотритесь вокруг. Найдите пути безопасного отхода, укрытия, расположение спасательных служб.

 P — PROCEED (АРАКЕТ КЫЛ!) & ВАЖНО

Начните действовать хладнокровно. Помните: спасение жизни приоритетнее любого кадра.

04

4-бөлүм. ӨК учурунда аял-журналисттер үчүн коопсуздук өзгөчөлүктөрү

Кризис жана ӨК зоналарында репортер-аялдар кошумча тобокелдиктерге дуушар болушат.

Коргонуу чаралары:

- Аймактын гендердик өзгөчөлүгүн эске алуу менен тобокелдиктерди баалаңыз;
- Жупта же мобилдик топтордун курамында иштеңиз;
- Коркутууларды же басымдарды так документтештириңиз;
- **112 номерин эстеңиз** (КРда гендердик зомбулуктан жабыркагандарга да жардам берилет).

05

5-бөлүм. Окуя болгон жерде биринчи жардам көрсөтүүнүн негиздери

Журналист өзүнө жана башкаларга жардам көрсөтүүнүн базалык көндүмдөрүнө ээ болушу керек:

- **Кан агууну токтотуу:** Артериялык кан агууда жгутту (турникет) жана веноздук кан агууда басуучу таңгычты коё билүү.
- **Тиричилик көрсөткүчтөрүн текшерүү:** Дем алуу жолдорунун өткөрүмдүүлүгүн жана пульсту баалоо.
- **Иммобилизация жана таңуу:** Сөөк сынганда шиаларды коюу, десмургия.

Раздел 4. Особенности безопасности для женщин-журналисток в ЧС

Женщины-репортеры в зонах кризисов и ЧС сталкиваются с дополнительными рисками.

Защитные меры:

- Проводите предварительную оценку рисков с учетом специфики региона;
- Работайте в паре или в составе мобильных групп;
- Строго документируйте любые попытки угроз;
- **Помните о номере 112** (в КР оказывают помощь пострадавшим от гендерного насилия).

Раздел 5. Основы первой помощи на месте происшествия

Журналист должен обладать базовыми навыками само- и взаимопомощи:

- **Остановка кровотечений:** Наложение жгута (турникета) при артериальном и давящей повязки при венозном.
- **Проверка жизненных показателей:** Оценка проходимости дыхательных путей и пульса.
- **Иммобилизация и перевязка:** Наложение шин при переломах, десмургия.

Жоопкерчиликтен баш тартуу (Disclaimer):

Бул басылма ЮНЕСКОнун IPDC колдоосу менен даярдалган. Колдонулган белгилөөлөр ЮНЕСКО тараптан кандайдыр бир өлкөнүн укуктук статусуна тиешелүү пикирин билдирбейт. Авторлор фактыларды тандоо жана баяндоо үчүн жоопкерчилик тартат.

Отказ от ответственности (Disclaimer):

Настоящая публикация подготовлена при поддержке IPDC ЮНЕСКО. Используемые обозначения не отражают выражения какого-либо мнения со стороны ЮНЕСКО. Авторы несут ответственность за выбор и изложение фактов.